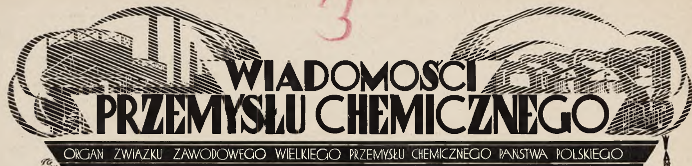

WYCHODZI 1-go i 15-go KAŻDEGO MIESIĄCA

ROK II | WARSZAWA, DNIA 1 MAJA 1927 R. | NUMER 9

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14

SÓL PRZEMYSŁOWA

W kilku poprzednich numerach „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" omawiane były sprawy spirytusu, który jest jednym z podstawowych surowców dla wytwórczości chemicznej. Niemniej ważnym dla produkcji chemicznej materjałem wyjściowym, jest sól, na której wszak opiera się cały szereg gałęzi naszego przemysłu. Ceny soli decydują o kosztach własnych produktów jej przerobu: przemysł chemiczny, używający taniej soli, zdolny jest eksportować znaczną część swych wytworów zagranicę. Tak np., znany koncern niemiecki I. G. Farbenindustrie A. G. nabywa rocznie przeszło 180,000 tonn soli, płacąc według kontraktu po 7,40 RMk. za 1 tonnę i wywozi swe wytwory na szerokie rynki świata.

Natomiast polski przemysł chemiczny płaci za sól 30 do 40 zł. za 1 tonnę, nie mogąc skutecznie konkurować swemi wytworami nietylko na rynkach zagranicznych, lecz nawet wewnętrznych. Związek Przemysłu Chemicznego od kilku lat przedkładał miarodajnym czynnikom szczegółowe argumenty, uzasadniające konieczność obniżenia cen soli przemysłowej. Dopiero jednak przed niedawnym czasem — jak o tem donosiliśmy — Ministerstwo Skarbu, w zrozumieniu doniosłości sprawy, zdecydowało się obniżyć cenę soli do zł. 22 za 1 tonnę, lecz tylko na sól pochodzącą z kopalni w Wieliczce. Stwierdzić trzeba, że sól wielicka, zawierająca wysoki odsetek części nierozpuszczalnych, nie nadaje się dla wielu gałęzi wytwórczości chemicznej, które wymagają dla swych celów soli czystej, a więc pochodzącej z kopalni w Wapnie. Niezbędne więc jest używanie czystej soli przy jej elektrolizie, wysalaniu barwników, fabrykacji mydła, soleniu lepszych gatunków skór i t. d. Wskutek konieczności sprowadzania soli z Wapna — dla licznych fabryk fracht przewozowy podwyższa znacznie jej koszt, wynosząc częstokroć 35 do 45% ceny soli.

Dlatego też starania przemysłu chemicznego nie mogą być zaniechane z chwilą osiągnięcia pewnych sukcesów w zakresie obniżenia ceny soli wielickiej. Sól z Wapna z łatwością sprzedawana być mogłaby po ca. 10 zł. za 1 tonnę, gdyby tylko właściwe czynniki zdecydowały się zapewnić tej kopalni pewne minimum produkcji, przez ustalenie na dłuższy okres czasu wysokości zakupu. Jest bowiem rzeczą jasną, że wówczas tylko produkcja prowadzona jest tanio, gdy wytwórca ma zapewnione pewne wystarczające minimum zbytu swych wytworów. Podobna sytuacja wytwarza się przy eksploatacji soli. Wapno może obniżyć koszt własny, a więc i cenę soli odstępowanej przemysłowi chemicznemu, mając jednak zagwarantowane minimum sprzedaży.

Jak doniosłą rolę odgrywa cena soli dla przemysłu chemicznego — potwierdzają liczby. Cyfry eksportu i importu wytworów opartych na przerobie soli — ilustrują znakomicie rzecz całą.

Gdy bowiem wywóz sody, produkowanej w Polsce na taniej, bo wydobywanej przez producenta soli — wyniósł w r. 1926 w łącznej sumie 7.456 tonn wartości 2.573.000 zł., zaś w ciągu dwu pierwszych miesięcy roku bieżącego — 1.749 tonn wartości 544.000 zł., to w zakresie kwasu solnego, wapna bielącego, siarczku sodu istnieje dość poważny import do Polski, natomiast wywóz praktycznie nie ma wcale miejsca.

To też sprawa obniżenia cen soli przemysłowej jest dla wytwórczości chemicznej jednem z najważniejszych i wciąż jeszcze ostatecznie nierozwiązanych zagadnień.

Z PRZEMYSŁU SUPERFOSFATOWEGO

Przemysł nawozów sztucznych posiada dla Polski, jako kraju rolniczego, specjalne znaczenie. Rozwój jego wiąże się ściśle z rozwojem rolnictwa, zaś wzrost produkcji nawozów sztucznych i zbytu, jest sprawdzianem podnoszenia kultury rolniczej kraju. W odniesieniu do wytwórczości superfosfatu, której zdolność produkcyjna wynosi 550.000 tonn rocznie, stwierdzić należy, że produkcja faktyczna nie doścignęła jeszcze powyższej liczby, w r. 1926 wynosząc 264.000 tonn.

Wyładownia surowców nad Wartą, fabr. „Dr. Roman May" w Luboniu pod Poznaniem.

Produkcja superfosfatu rośnie zresztą z roku na rok, co wskazują następujące liczby:

w r. 1922	wytwórczość wyniosła	100.000 tonn
1923	„ „	149.000 „
1924	„ „	180.000 „
1925	„ „	245.000 „
1926	„ „	264.000 „

Liczb tych nie należy identyfikować ze spożyciem superfosfatu, obejmują bowiem one również eksport i remanenty. Tak np., w r. 1926 sprzedaż na rynku wewnętrznym wyniosła 174.000 tonn, eksport—20.000 tonn, remanenty — 70.000 tonn. Ponieważ w r. 1926 ogólna powierzchnia uprawna wyniosła prawie 13.000.000 hektarów, przeto zużycie superfosfatu na 1 ha kształtowało się w roku ubiegłym w wysokości prawie 13,5 kg. Świadczy to najlepiej, że przemysł superfosfatowy ma jeszcze przed sobą szerokie horyzonty w kierunku nietylko osiągnięcia pełnej swej produkcji, lecz również dalszego rozwoju.

MIĘDZYNARODOWE TARGI W POZNANIU

Dn. 1 maja r. b. odbywa się w Poznaniu uroczystość otwarcia dorocznych Targów Poznańskich. Instytucja ta, prowadzona od szeregu lat pod kierownictwem Miejskiego Urzędu Targu Poznańskiego, rozwija się coraz szerzej. Na bieżących Targach wykupione zostały wszystkie rozporządzalne miejsca i stoiska, przyczem dział maszyn rolniczych zajmuje obszar, jakiego dotychczas nie było na żadnych targach w Polsce. Zagranica, zainteresowana Targami Poznańskiemi, nietylko przysyła liczne wycieczki kupców i przemysłowców, lecz również bierze udział przez szereg firm francuskich, belgijskich, angielskich, szwajcarskich, czeskich i innych.

Na uwagę zasługuje działalność Miejskiego Urzędu w pozatargowych okresach czasu. Oto Urząd Poznański nawiązał stosunki z całym szeregiem przedstawicielstw handlowych zagranicą i informuje przemysł polski o tranzakcjach, które mogą być zawarte przedewszystkiem w zakresie eksportu wytworów polskich. Informacje te podawane były również niejednokrotnie w „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego" — donosząc o możliwych tranzakcjach w zakresie produkcji chemicznej.

Targi tegoroczne są też wynikiem rozgałęzionych stosunków Urzędu zagranicą, grupując wystawców obcych oraz ściągając wycieczki importerów zagranicznych.

KRONIKA

Dnia 26 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem, między innemi sprawami, przyjęto w poczet członków Związku Sp. Akc. Przetworów Chemicznych i Farmaceutycznych „Polfa" w Czechowicach. Postanowiono wziąć udział w Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu, przyczem Związek Przemysłu Chemicznego wystąpić ma, jako całość, jednocząca polski przemysł chemiczny.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu donosi, że od 26 września do 1-go października r. b. odbędzie się w Nowym Jorku wielka międzynarodowa wystawa przemysłu chemicznego. Tegoroczna wystawa będzie jedenastą z rzędu i dopuszcza do udziału w niej wszystkie działy produkcji z dziedziny przemysłu chemicznego, budowlanego, spożywczego, ceramicznego, papierniczego, elektrotechnicznego, garbarskiego, metalurgicznego, naftowego, spirytusowego i włókienniczego. Z uwagi na coraz żywsze zainteresowanie się Ameryki Północnej produktami polskiego przemysłu chemicznego — Ministerstwo Przemysłu i Handlu sądzi, że udział Polski byłby w tegorocznej wystawie wskazany i obiecuje udzielenie w miarę możności pomocy przy organizowaniu udziału Polski we wspomnianej wystawie. Uprzejmie prosimy przedsiębiorstwa związkowe o wypowiedzenie się w powyższym zakresie.

Dn. 12 kwietnia r. b. odbyło się doroczne plenarne posiedzenie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, na którem — po przyjęciu do wiadomości sprawozdania z działalności P. K. N. w r. 1926 — przyjęto cały szereg norm z zakresu przemysłu metalowego, garbarskiego i papierniczego.

W związku z opracowywaniem przez Rząd projektu dotyczącego nowych przepisów o urządzeniu fabryk materjałów wybuchowych — specjalna delegacja pod przewodnictwem Dyr. Departamentu Pracy p. Dreckiego, odwiedziła fabryki materjałów wybuchowych na G. Śląsku. Delegacja ta zwiedziła również wchodzące w skład naszego Związku: Sp. Akc. „Lignoza" i Sp. Akc. „Górnośląskie Fabryki Materjałów Wybuchowych". Odnośne przepisy opracowane będą w ścisłem porozumieniu ze Związkiem Przemysłu Chemicznego i krajowemi wytwórniami materjałów wybuchowych.

Inspektorowie Pracy w niektórych okręgach fabrycznych rozsyłają do fabryk, zatrudniających kobiety, zapytania w sprawie żłobków przy fabrykach, powołując się na ogłoszone w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Zapytania te mają charakter informacyjny i są jednym z fragmentów ankiety, jaką Ministerstwo Pracy przeprowadza w związku ze zbliżającym się terminem przymusowego uruchomienia żłobków.

Jako przygotowanie Międzynarodowego Targu w Poznaniu w roku 1928, oraz Powszechnej Wystawy Krajowej w r. 1929, zamierza Miejski Urząd Targu Poznańskiego wydać w kilku językach księgę adresową wszystkich eksportowych firm polskich.

Inicjatywę tę popieramy w całej rozciągłości, z uwagi na wielkie znaczenie, jakie posiadać będzie Powszechna Wystawa Krajowa.

Dn. 2 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Sekcji Tłuszczowej Związku Przemysłu Chemicznego. Na posiedzeniu tem ustalono listę rafineryj, które będą korzystały z przywileju sprowadzania nieskażonego oleju roślinnego o zawartości powyżej 3% wolnych kwasów tłuszczowych; lista ta będzie obowiązywała oczywiście tylko w wypadku przeprowadzania zasady skażania takich olejów roślinnych. Wyłoniono również podkomisję w składzie pp. Inż. J. Podraszki, Dr. B. Hepnera, L. Abramowicza — celem zaprojektowania środka denaturacyjnego dla olejów.

Dn. 5 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej, na którem, z pośród spraw interesujących bezpośrednio wytwórczość chemiczną, postanowiono:

1) rozczyny mydeł potasowych w węglowodorach, pod nazwami „Verapol", „Efesol" i inne clić wg. poz. 137 p. 5 taryfy celnej.
2) stare: opony samochodowe i masywy clić wg. poz. 88 p. 1b.
3) sztyfciki „Fidi" do aromatyzowania papierosów clić wg. poz. 21 p. 3.
4) wosk pszczelny zmieszany z wazeliną clić wg. poz. 112 p. 25c.
5) produkt składający się z krzemianu glinu, siarczanu sodu i amonu, w postaci drobnoziarnistego białego proszku clić analogicznie do poz. 101 p. 2.
6) klej do apretur składający się z albuminy i chlorku sodu clić wg. poz. 35 p. 5.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu donosi, że na stałego delegata przy Komitecie Organizacyjnym Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu w r. 1929 wyznaczyło p. radcę Eugenjusza Wcisłę, do którego należy się zwracać we wszystkich sprawach, związanych z organizacją wystawy.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

Jak donosiliśmy, w Dz. Ust. Nr. 32 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o Monopolu Spirytusowym.

Na szczególną uwagę przemysłu chemicznego zasługuje w tem Rozporządzeniu kilka postanowień. Przedewszystkiem zaznaczyć należy, że rozporządzenie dopuszcza przedstawicieli przemysłu, zużywającego spirytus do swoich wytworów — do Państwowej Rady Spirytusowej. W ten sposób konsumenci spirytusu technicznego będą mieli możność zasiadania w Radzie — organie opinjodawczym w zakresie polityki spirytusowej i wypowiadania się co do spraw, związanych z linjami wytycznemi tej polityki. Brak przedstawiciela np. Związku Przemysłu Chemicznego w Radzie sprawiał, że częstokroć nader doniosłe dla przemysłu chemicznego uchwały podejmowane były bez obecności delegata tej gałęzi produkcji. Związek Przemysłu Chemicznego zwrócił się już do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem nominowania przedstawicieli naszej organizacji w Państwowej Rady Spirytusowej.

Niemniej ważne jest postanowienie, zawarte zresztą również w obowiązującej poprzednio ustawie monopolowej, a dotyczące cen spirytusu do celów technicznych. W myśl art. 21 Rozporządzenia — ceny spirytusu dla tych celów „oznacza Minister Skarbu po wysłuchaniu Państwowej Rady Spirytusowej; ceny te mogą być niższe od kosztów własnych. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, może obniżyć ceny na spirytus nieskażony lub skażony, a przeznaczony do celów przemysłowych." Ostatnio cytowane zdanie wskazuje, że w pewnych wypadkach może być również przydzielony przemysłowi spirytus nieskażony.

Nowe postanowienie zawiera art. 68 Rozporządzenia. Mianowicie, Minister Skarbu po porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i po wysłuchaniu Państwowej Rady Spirytusowej określi przepisy, regulujące użycie esencji octowej, wyrabianej z octu drzewnego albo z soli kwasu octowego lub drogą syntetyczną. Przeciwko temu przepisowi Związek Przemysłu Chemicznego wypowiadał się na terenie właściwym, wychodząc z założenia, że ustawa regulująca sprawy Monopolu Spirytusowego — nie może dotyczyć kwasu octowego. Starania nasze o tyle odniosły skutek, że odnośne przepisy wydane będą po wysłuchaniu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, powołanego do obrony wytwórczości.

Rozporządzenie o Monopolu wchodzi w życie z dniem ogłoszenia — z nielicznemi wyjątkami, dotyczącemi niektórych przepisów.

W Dz. Ust. Nr. 32 z dn. 6 kwietnia 1927, poz. 293, ukazało się Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej w sprawie urządzenia i utrzymania żłobków dla niemowląt w zakładach pracy.

Rozporządzenie to wejdzie w życie w terminach, które określi inne rozporządzenie Ministra Pracy.

W Dz. Ust. Nr. 36 z dn. 15 kwietnia 1927, poz. 321, ukazało się Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 1.IV. 1927 w sprawie wydzielenia z administracji państwowej przedsiębiorstwa „Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie".

W Dz. Ust. Nr. 37 z dn. 21.IV. 1927, poz. 331 i 332 ukazały się dwa Rozporządzenia z dn. 31.III. 1927, dotyczące ulg celnych i zwrotu ceł przy wywozie karbidu, azotniaku oraz azotanu amonu.

Rozporządzenia te uchylają moc obowiązującą przepisów dotyczących zwrotu ceł przy wywozie cytowanych artykułów, wprowadzają natomiast 90%-ową ulgę celną przy przywozie niewyrabianych w kraju elektrod węglowych, używanych do wyrobu rzeczonych produktów.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	440—500 zł.
Alkohol metylowy techniczny	170 „
„ „ czysty 99%	250 „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,75 „
„ granulowany za 1 kg % N_2*	1,95 „
Azotan amonowy *	113 „
Benzol handlowy 90%	105 „
„ czysty	120 „
Chlorek cynku (ług 50%)	50 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	700 „
„ „pro narcosi"	1.700 „
Fenol	220 „
Formalina 30%	210 „
Gliceryna farmaceutyczna	515 „
„ techniczna	450 „
Karbid	58—62 „
Karbolineum	42.50 „
Klej kostny	220 „
Klej skórny	260 zł.
Kwas azotowy 30° Bé. w przel. na 100% HNO_3	112 „
„ mrówkowy 85%	w złocie 150 „
„ siarkowy 66° Bé	w złocie 6,98 „
„ solny bez arsenu	13 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Naftalin surowy prasowany	38 „
„ czysty w łuskach	65 „
Oleina zwierzęca	325 „
Oleum 20%	w złocie 10,55 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	17 „
Smoła preparowana	29,50 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie 55 „
Soda amonjakalna	28 „
„ kaustyczna	66 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	280 „
Superfosfat 16%	14,40—16,64 „
Toluol czysty	120 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50,** zagranicą **zł. 5.00.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5 Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Wydawca: w imieniu Związku Zawodowego Wielkiego Przemysłu Chemicznego — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11